

i en Række af de vigtigste Kampe — Bov, Slesvig, Dybbøl, Isted og Mysunde. Erindringerne er skrevne paa Grundlag af Dagbogsoptegnelser og er som „Memoirer“ ypperlige, saavist som de giver Læseren et levende Billede af Forfatteren, men netop deres overordentlige Subjektivitet medfører ret naturlig, at de som Kilde til Kundskab om Tidens Begivenheder og Personer maa benyttes med overmaade stor Forsigtighed. Forf. har utvivlsomt været en tapper Soldat og en dygtig Officer, men tillige en Mand med store Tanker om sin militære Begavelse, en saare kolerisk for ikke at sige kværlant Natur, og i Modsætning til saa mange andre Memoireforfattere stikker han absolut ikke sine Meninger under Stolen. Bogen vrimler da ogsaa af de skarpeste Angreb snart paa enkelte Personer snart paa hele Klasser af Militæretaten, f. Ex. Lægerne, med hvilke han som saaret efter Slaget ved Slesvig kommer i hidsigt Klammeri, eller Kavalleriets Officerer, „disse gamle af Brændevin og Øl oppustede, tykke, uvidende og stolte Maskiner“! Haardest gaar det naturligvis ud over hans nærmeste Overordnede, Brigadekommandørerne, af hvilke egentlig Schleppegrell er den eneste, der finder Naade for, hans Øjne, medens han i de Meza kun ser en „udstuderet Nar“ og næppe kan nævne Oberst Krabbe uden at bruge Sprogets mest ubeherskede Udtryk. Man vil derfor tilfulde kunne forstaa, at Slægten først nu har fundet det forsvarligt at udgive de allerede før 1853 nedskrevne Erindringer.

M. M.

Bortset fra to endnu lovede Bind, der skal indeholde historiske Kort, Registre og Tabeller, er *The Cambridge Modern History* naaet til Afslutning (1910) med Udgivelsen af 12te Bind, *The latest age*, omfattende Tiden efter 1870. Som sædvanligt er Fremstillingen af de forskellige Landes og Emners Historie givet af en Række Forfattere, hvoriblandt ogsaa adskillige ikke-engelske, saaledes E. Bourgeois, H. Oncken, Eisenmann og Stavenow, der har behandlet henholdsvis Frankrigs, Tysklands, Østrig-Ungarns og Nordens Historie. Mærkes kan tillige, at den ansete engelske Jurist Pollock har behandlet Folkerettens Historie, Sydney Webb den

sociale Bevægelse og Gooch Historieskrivningen i det meste af det 19de Aarh. Som de tidligere Bind er ogsaa dette gennemgaaende kyndigt og rigt paa Enkeltheder; men større nye Synspunkter fremtræder ikke. Ogsaa i det findes en meget righoldig Bibliografi.

Det af Ernest Lavisse udgivne store og betydningsfulde Værk: *Histoire de France depuis les origines jusqu'à la révolution*, har nu, bortset fra et Registerbind, naaet sin Afslutning med 8. Binds 2. Del og 9. Binds 1. Del (1909—10). Ingen af disse Dele staar ganske vist paa Højde med flere af de tidligere, særlig ikke med Lavisse's egne monumentale Fremstilling af Ludvig XIV's Historie. Navnlig gør H. Carré's Skildring af Ludvig XV's Tid (8. Bd. II) et noget fladt Indtryk, medens samme Forf.'s, Sagnac's og Lavisse's Behandling af Ludvig XVI's Regering (9. Bd. I) er betydeligere, navnlig paa Grund af Udsigterne over Samfundsforholdene. Et meget stort og kyndigt Arbejde er imidlertid nedlagt i begge Bind, og der er kun Grund til at hilse det samlede Værk med den største Anerkendelse.

J. A. F.

Hvad man end kan mene om Lord Rosebery som Politiker, sikkert er det, at han er en fremragende historisk Skribent. Stærkt optaget af den nuværende store politiske Kamp i England har han dog faaet Tid til at forøge Tallet paa de af ham tidligere udgivne Biografier af engelske Statsmænd med *Chatham, his early life and connections* (1910), støttet paa nye Kilder fra Privatarkiver. Det fører os paa en højst interessant Maade ind i den Tid, hvor Walpole havde Magten og efter hans Fald Whiggrupperne kæmpede om Indflydelse og Penge. Men ganske særlig knytter Interessen sig naturligvis til William Pitts Personlighed, og det er velgørende, i hvilken Grad Forf. trods sin store Beundring for, hvad Pitt har betydet for England i sin Stortid, dog har Blikket for de mange utiltalende Sider af hans Karakter; han udtaler endda, at det kunstlede i hele hans Optræden gør det umuligt at trænge til Bunds i, hvad der har været det ægte hos ham.